

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

122. An Confessarius teneatur interrogare pœnitentem sub onere peccati
mortalis? Et quanta interrogatio in aliquibus casibus necessaria sit ex
parte Confessarij, ut peccatum hujus negligentiae, seu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

9.92. art. 3. dub. 1. n. 9. cum aliis. Et hæc ſententia ſæpius me in praxi à multis laboribus liberavit.

RESOL. CXX.

An qui nunquam confefſus eſt deſideria prava carnis, furti, odij, &c. quia non putabat eſſe peccata, teneatur reiterare confeſſiones?

Et an ſaltem, ſi non teneatur reiterare confeſſiones, teneatur tamẽ conſiteri illa prædicta deſideria prava?

Et an, qui per ignorantiam craſſam tenere, & erronee aliquod peccatum omiſit in confeſſione, teneatur confeſſionem reiterare? Ex p. 10. tr. 14. & Miſcell. 4. Ref. 21. aliàs 19.

Sup. hoc in Refol. præteriti & lege d. ſtrinam Refol. ſeq. & infra in tr. 7. vide Ref. 11. & ſignatè prope ſinem à verſ. Ex quibus & ſi placet vide ſuprà doctrinã Ref. 112. & aliarum ejus not. & repleveris doctrinã pro ſolutione hujus quaſt.

§. 1. AD hoc Dubium ſic reſpondet Pater Bordon in Miſcell. Decif. 321. Vir alioquin prudens, & ſciens, qui antea in ſuis confeſſionibus nunquam ſe accuſavit de deſideriis carnis, furti, odij, &c. eo præciſe, quia putabat, ea non eſſe peccata, aut de illis nunquam dubitavit, ſint ne peccata non debet eſſe anxius circa præteritas confeſſiones reſpectu integritatis, neque tenetur illa reſcicere, neque hujusmodi deſideria aliàs non confeſſa modò conſiteri. Ratio eſt clara: Primò, quia ſtante ejus bona fide, quæ ſecundùm omnes à peccato excuſat, non peccavit: ergo ex hoc capite non tenetur reſcicere confeſſiones. Secundò dictæ confeſſiones non caruerunt ſua integritate, quia integritas habet pro objecto ſolum peccatum tale cognitum ex parte Pœnitentis, qui in caſu noſtro nunquam habuit cognitionem, vel advertentiam, illa deſideria fuiſſe peccata, & hæc ignorantia in eo fuit inculpabilis, ſicut fuit in D. Paulo, dum dixit ad Rom. 7. verſ. 7. Nam concupiſcentiam nesciebam, niſi lex diceret: Non concupiſceas. Ex quo tertio ſequitur hunc virum non teneri ea deſideria conſiteri, quia ſolum peccatum eſt objectum hujus ſacramenti. Nihilominus pro quiete conſcientiæ ſuæ poterit, ſi vult, ea deſideria fateri talia, qualia ſunt in ſeipſis, ſimul cum aliis peccatis. Ita Bordonus.

2. Sed ego diſſentio à viro amiſſiſſimo: nam communiter aſſerunt DD. quòd licet non teneatur iterare confeſſionem, qui putat invincibiliter non eſſe mortale, aliquod mortale, nam illa confeſſio eſt valida; tamen hoc non obſtante omnes aſſerunt, quòd tenetur conſiteri peccata in priori confeſſione omiſſa. Et ita ex Navarr. Sylveſt. Vaſq. Bonac. & aliis tenet Leandr. de Sacr. tom. 1. tr. 5. diſp. 5. §. 69. Unde poſtea ſic inferit. Ex hac Doctrina conſtat Dianam rectè reſolviſſe de quodam puero, qui uſque ad decimum tertium annum, non ſe accuſavit de pollutionibus, quas ordinariè faciebat, ignorans invincibiliter, illas eſſe peccatum; illum non fuiſſe adſtrictum, præteritas confeſſiones reiterare; ſed ſufficere ſe in prima confeſſione, de pollutionibus factis accuſare. Ita Leandr. cui etiam adde Ochagav. de Sacr. tr. 2. de confeſſ. Sacram. q. 31. n. 7. & DD. communiter: Et ideo dicendum eſt contra Bordonum in caſu propoſito, non eſſe reiterandas confeſſiones, ſed explicanda, & conſtitenda omnia deſideria in confeſſionibus non explicata.

Docuit in Ref. præteriti in §. 1. ante medium à verſ. Cum quis.

3. Nota hic obiter, quòd ego olim cum Reginaldo, & aliis docui, etiam non teneri confeſſionem reiterare, qui per ignorantiam craſſam, temerè, & erronee aliquod peccatum in confeſſione omiſit, ſed tantùm teneri poſtea peccatum omiſſum conſiteri; ſed modò re melius conſiderata contrariæ ſententiæ adhareo; nempe eſſe confeſſionem iterandam; quia omnino fuit irrita, & invalida, cum in iplamet confeſſione peccatum patratum

fuerit, & non confeſſum: ergo invalida ex defectu integritatis. Et ita docet Suarez, Layman, Lugo, Ochagavia, Hurtad. Pater Leandr. ubi ſupr. q. 70. cum Thoma à Jeſu in Tribunali conſcientiæ, cap. 6.

RESOL. CXXI.

Quidam Ruſticus per multum tempus ignoravit Myſterium Trinitatis, quaritur, an teneatur reiterare confeſſiones factas?

Et quid facere debeat Confeſſarius cum pœnitente, qui interrogatus de numero peccatorum dicit ſe non eſſe ſoliturum in præcedentibus confeſſionibus illum exprimere, nec de hoc interrogari; an talis debeat repetere confeſſiones præcedentes?

Et in calce hujus Refol. aliqua alia advertuntur pro Confeſſariis cum pœnitentibus Ruſticis, vel bona fide contentibus? Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Ref. 84.

§. 1. CASus poteſt frequenter accidere, & ad illum reſpondet Marchant, in Candel. Sacr. q. 99. Paſtor. tr. 5. de pœn. c. 2. quaſ. 7. ubi ſic ait: Petes an non ſint repetendæ confeſſiones priores ab illis ignorantibus myſteria Trinitatis & Incarnationis, quandoquidem ſcitu neceſſaria ſint ad ſalutem, & non potuerint juſtificari ſine fide explicata illorum myſteriorum, ut docent multi Theologi? Reſpondeo, ſecundùm mentem illorum Theologorum hoc videtur ſequi, quia tamen non improbabilis eſt ſententia dicens ſufficere implicitam fidem; idè non ſunt ad hoc condemnandi, cum crediderunt Deum eſſe noſtræ ſalutis auctorem, ac nos redemiſſe, quæ fides implicitè continet myſteria noſtræ ſalutis. Adde quòd non ſit improbabilis aliquorum opinio, quòd confeſſio quandoque poſſit eſſe valida, ſed informis, hoc eſt gratia juſtificante non informata. Sic priores confeſſiones talium bona fide factæ poſſent in hac opinione dici validæ, ſi fortè fuerint informes defectu fidei explicite de myſteriis neceſſariis. Ita Marchantius, qui etiam poſtea c. 3. q. 3. quaerit quid agendum ſit Confeſſario cum pœnitente, qui interrogatus de numero dicit ſe non eſſe ſoliturum in præcedentibus confeſſionibus illum exprimere, nec de hoc interrogari, an talis debeat repetere confeſſiones præcedentes? & reſpondet, ſi ignoraverit hoc eſſe neceſſarium exprimere ad integritatem & validitatè confeſſionis, non eſſe compellendum ad repetitionem, ſicut nec quando omiſit aliquod peccatum mortale, quòd non putabat, niſi veniale. Adverte verò quando pœnitens de numero omiſſo in prioribus confeſſionibus tacet, ignorans obligationem illum exprimendi, Confeſſarium non teneri eundem hac de re interrogare, ſed poſſe bona fide eum relinquere, maximè ſi potius perturbationem timeat, quàm fructum ſperet. Imò ruſtici, qui bona fide putant ſe benè confeſſos, non ſunt multum inquietandi interrogando de aliquo præterita confeſſionis, niſi aliquid eſſentiale deſuiſſe manifeſtum ſit. Nam etiamſi quandoque confeſſiones fecerint materialiter non integras, propter tamen bonam fidem cenſentur formaliter integre, & ſic ſufficientes, & hæc omnia docet Marchantius loco citato; ſed de his caſibus à nobis alibi actum eſt.

RESOL. CXXII.

An Confeſſarius teneatur interrogare pœnitentem ſub onere peccati mortalis?

Et quanta interrogatio in aliquibus caſibus neceſſaria ſit ex parte Confeſſarij, ut peccatum hujus negligentia.

negligentia, seu omissionis evitet? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Ref. 33. alias 31.

§. 1. CAsus est quotidianus, & ad illum sic respondet Bordon. in Decisionibus Miscell. decis. 105. Confessarius regulariter non tenetur interrogare Pœnitentem. Ratio est, quia ad Pœnitentem spectat confiteri peccata sua, ut ex Sacris Scripturis deducitur. Dixi regulariter, quia sub mortali tenetur interrogare in tribus casibus. Primo, quando Pœnitens exprimit peccatum in genere, v.g. accusando se peccasse carnaliter. se percussisse, &c. debet tunc interrogari de specie peccati, an sit Adulterium, Sacrilegium, &c. Secundò, quando audit infirmum periculosum, debet enim ex charitate illum adjuvare, ne illius anima in æternum pereat, quando Confessarius advertit illum non bene & exactè conteri attentam qualitate personæ, & temporis, quò non fuit confessus. Tertio, Ignari, Rustici, & Pueri, ut plurimum interrogandi sunt, potius ut edoceantur modum confitendi, quam aliter, maxime si raro confitentur. Qui singulis mensibus, & sæpius confitentur nullatenus videntur interrogandi, nisi deficient in primo, & secundo casu. Sed quanta interrogatio in dictis casibus necessaria est ex parte Confessarii, ut peccatum huius negligentia, seu omissionis evitet? Dico suo muneri satisfaci, si Pœnitentem interroget super decem Præcepta Decalogi, quia hæc sunt summa totius legis divinæ. Adde præcepta Ecclesiæ, præsertim Missæ, & Jejuniorum. Hæc Bordonus.

2. Et quoad rudes, & ignaros notabilis est doctrina Valquez, quam adducit, & sequitur Granad. in 3. p. contr. 7. tr. 9. disp. 11. n. 4. ubi sic ait: Imò Valquez addit, & bene, quando ad confessionem accedit Rusticus sine sufficienti examine, melius esse illum interrogare, & sic juvare, ut numerum & species peccatorum declararet, quam eum dimittere, ut se diligentius examinet; quia verisimiliter creditur id illi fore minus utile, & melius declaraturum peccata, mediis Confessarii interrogationibus, quam si ipse, per se conscientiam discederet. Sic Granados. Quod etiam tenet Cardinal. Lugo de Pœn. disp. 16. sect. 1. §. n. 93. generaliter loquens, sic asserit: Constat circa examen, interrogationem humanam, quam diximus solam requiri, non posse dari unam, & eandem regulam pro omnibus personis; pendet enim ex capacitate, & dispositione corporali, & attentione, & aliis circumstantiis: quare pauciores, & crassiores interrogationes debent fieri homini inculto, & barbaro, quales sunt Indi Occidentales, quam alicui Europæo: levius, item examinandum est Rusticus noster quam homo civilis: levius, qui ægrotat, & difficile potest ad subtiliora attendere, propter capitis debilitatem, quam homo sanus, & robustus: denique (quod notandum etiam est) levius, & minus exactè interrogandus est circa singula, qui plura habet peccata quam qui pauciora. Ratio colligitur ex dictis; quia cum solum requiratur diligentia, & examen humanum, hoc autem sit illud, quod non generat ex se fastidium, & tedium huius sacramenti; consequens est, ut minus distincta notitia requiratur ab eo, qui, vel propter incapacitatem, vel propter morbum, vel propter peccatorum multitudinem, vel aliam ob causam difficultius possit exactam notitiam reddere. Nam illi, qui confiteri debet peccata totius vitæ, quam in omni peccatorum genere expendit, difficillimum esset, & aptum ex se ad reddendam illam confessionem odiosam, & gravem nimis examen illud, quod alteri facienti confessionem mensuram

Tom I.

non esset difficile, sed facile. Et hæc est ratio, cur à Meretrice, & Concubinario, & similibus minus exactè, & distinctè petamus numerum peccatorum, quam si per mensem, vel hebdomadam solam, v.g. in eo peccato fuissent, quia nimirum diligentia, quæ pro peccatis unius hebdomadæ distinctè confitendis sufficeret, eadem si pro longo tempore examinando adhiberetur, difficultatem ingereret, & molestiam talem, ad quam præceptum confessionis integræ non obligat, quia redderet præceptum ipsum, & confessionem nimis molestam, & gravem. Debet ergo confessarius accommodare se Pœnitenti, & notitiam peccatorum à singulis petere juxta capacitatem singulorum: subtiliorem à subtilioribus, crassioram à crassioribus, brevioram ab infirmioribus: hæc enim est notitia, & interrogatio humana, quam solam hoc sacramentum desiderat. Hæc omnia Lugo, & in praxi satis erunt confessariis scitu digna.

3. Itaque dicendum est, non teneri confessarium ad examinandum Pœnitentem exactissimo examine, sed suavi, & humano. Ratio est, quia ipsemet Pœnitens non obligatur ad exactissimum examen suorum peccatorum, sed ad suave, & humanum, hoc est tale quo sacramentum istud non reddatur nimis onerosum: ergo minus tenebitur confessarius ad examen, & interrogationes tales; quibus confessio addatur Pœnitentibus gravis, & onerosa nimis.

Sup hæc ratione supra in Ref. 70. lege doctrinam verè. Et notent, prope finem, & §. ejus annot.

RESOL. CXXIII.

In quibus casibus confessio erit valida, & tamen non integra materialiter?

Et pro praxi huius difficultatis adducuntur quinque diversi casus in textu huius Resolutionis, cujus doctrina extendenda est ad alios similes casus, & quaestiones. Ex p. 3. tract. 4. Ref. 130. alias 131.

Pro primo casu huius textus supra in Ref. 271. 73. & ex Ref. 63. Ex dictis. Pro secundo infra in tr. 4. Ref. 53. Pro tertio ibidem in Ref. 46. 47. & 48. Pro quarto infra in tr. 5. §. 1. Ref. 31. usque ad 35. inclusive, & hic supra in Ref. 58. §. pe. 10. & quæ dixi ego in hoc tr. ref. 104. Quinto, si necessitas urgeat confitendi cum aliquo Confessario v.g. sine gravi periculo animæ, corporis, famæ, aut fortunarum proprio, vel alieno, peccatum aliquod confiteri, nequeat, tunc eo prætermisso reliqua explicari, & absoluito peti potest. Vide Sotum in 4. sent. disp. 18. q. 2. art. 5.

§. 1. PRIMò, si homo mutus, surdus, balbutientis lingue, aut ignoti idiomatis omnia peccata explicare nequeat. Vide Henriq. lib. 5. c. 12. n. 3. Secundò, si inter confitendum periculum sit, ne pœnitens mox moriatur, debet statim absolvi, & postea si supervivat, reliqua peccata audienda sunt, & postea denuo absolvendus est. Vide Sà. verb. absolutio n. 9. Tertio, tempore pestis, naufragij periculosi, prælij, si Confessarius multorum integras confessiones audire non possit, quo casu licitum est quoque plures simul confitentes audire, & absolute. Vide Cominch de Sac. disp. 7. dub. 9. num. 4. Quarto, si aliquis habeat casus reservados, de quo vide Layman in Theol. mor. lib. 5. tr. 6. c. 12. num. 8. & Ref. 58. §. pe. 10. & quæ dixi ego in hoc tr. ref. 104. Quinto, si necessitas urgeat confitendi cum aliquo Confessario v.g. sine gravi periculo animæ, corporis, famæ, aut fortunarum proprio, vel alieno, peccatum aliquod confiteri, nequeat, tunc eo prætermisso reliqua explicari, & absoluito peti potest. Vide Sotum in 4. sent. disp. 18. q. 2. art. 5.

2. Sed de his omnibus vide Fagundez pr. 2. lib. 3. c. 3. per totum, ubi n. 17. bene observat, ut in his & similibus casibus, in quibus licitè dimidiatur confessio, absolvatur pœnitens directè, & per se ab illis tantum peccatis, quæ confitentur: indirectè verò, & consequentivè ab aliis, de quibus non est confessus, ea tamen obligatione, & conditione, ut teneatur prædicta non confessa confiteri cessante causa, & sublato periculo: non tenetur tamen ea statim confiteri, sed potest illa in primam confessionem, sive annualem in Quadragesima, sive ex devotione differre nec refert, quòd exponatur periculo oblivionis.